

Nota gemeentelijke garantiestelling

<u>Inhoud</u>	<u>Pagina</u>
<i>1. Inleiding</i>	2
- Aanleiding	
- Doel	
<i>2. Algemeen</i>	2
<i>3. Het begrip gemeentegarantie</i>	3
<i>4. De met de garantieverlening samenhangende risico's</i>	3
<i>5. Ontwikkelingen verschillende sectoren (waarborgfondsen en hoe die werken)</i>	4
<i>6. Beleid verlenen gemeentegarantie</i>	7
<i>7. Risico's zoveel mogelijk beperken (gemeente in principe geen garanties verstrekken en afbouwen)</i>	8
<i>8. Beoordeling van een aanvraag voor gemeentegarantie</i>	8
<i>9. Voorwaarden gemeentegarantie</i>	10
<i>10. De gemeentelijke geldlening als alternatief voor de gemeentegarantie</i>	11
<i>11. Herfinanciering</i>	13
<i>12. Slot</i>	13

Leeswijzer.

In deze notitie worden voorstellen voor beleid weergegeven in de omkaderde tekstvakken.
In de daarvoor opgenomen teksten wordt een onderbouwing gegeven van het betreffende beleidsvoorstel.

1. *Inleiding*

- Aanleiding

Gemeenten kunnen - helaas - worden verrast door optredende risico's voortvloeiende uit verleende gemeentegaranties, die dan niet alleen een ingrijpend effect op de exploitatie-uitkomsten van het lopende jaar hebben, maar ook op die van de komende jaren. Het is daarom van belang een goed zicht op deze risico's te houden en daar een verantwoord en actueel beleid over te voeren.

- Doel nota gemeentelijke garantiestelling

- . Vastleggen van het door de gemeente te voeren beleid ten aanzien van gemeentelijke garantiestelling, mede met het oog op actuele ontwikkelingen hierover.
- . Eens in de vier jaar (raadsperiode en tijdvak meerjarenraming) de inhoud van deze nota te evalueren en zo nodig te actualiseren. Zo'n periodieke evaluatie biedt de gelegenheid om:
 - recente ontwikkelingen ter zake in de voorschriften voor begroting en verantwoording daarin te verwerken;
 - ontwikkelingen in wetgeving op het gebied van de jaarverslaglegging daarin op te nemen (denk aan jurisprudentie/uitspraken ondernemingskamer/richtlijnen van de raad voor de jaarverslaglegging en de commissie BBV);
 - de gevolgen van technische en economische ontwikkelingen hierin doorvoeren;
 - ontwikkelingen op het gebied van financieel beleid goed ingekaderd te houden.

2. *Algemeen*

Allereerst wordt in deze nota vanuit een formeel-bestuurlijke invalshoek aandacht besteed aan de met de garantieverlening samenhangende risico's. Aansluitend wordt aandacht besteed aan de ontwikkelingen ter zake in de verschillende sectoren. Ten slotte wordt aangegeven wat de gemeente kan doen om de risico's zoveel mogelijk te beperken.

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) bepaalt in artikel 2 lid 1 dat openbare lichamen *uitsluitend* leningen mogen aangaan, middelen mogen uitzetten en garanties mogen verlenen *voor de uitoefening van de publieke taak*. Onder openbare lichamen worden in deze wet onder meer verstaan: provincies, gemeenten en waterschappen.

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen openbare lichamen een beroep doen op de kapitaalmarkt en middelen uitzetten (in de vorm van het verstrekken van leningen en het nemen van deelnemingen) of garanties verlenen.

De publieke taak zelf wordt in deze wet niet nader omschreven. Hiermee wordt recht gedaan aan de eigen verantwoordelijkheid van openbare lichamen ten aanzien van de afbakening van de publieke taak en de wettelijke taakomschrijving, die zij op grond van de op hun van toepassing zijnde wetten bezitten.

Activiteiten op het grensvlak van publieke en private activiteiten zijn het verstrekken van leningen aan woningcorporaties en het deelnemen aan PPS-constructies (**publiek-private samenwerking**). Afhankelijk van de afweging ter zake van het openbaar lichaam zelf, kunnen deze activiteiten een onderdeel van de publieke taak van een openbaar lichaam zijn.

Op basis van art. 2 lid 1 Wet Fido kunnen toezichthouders (provincie, rijk) vragen om een verantwoording over door openbare lichamen aangetrokken leningen, verstrekte leningen, deelnemingen of verleende garanties.

Het is de gemeenteraad die het kader van de publieke dienst bepaalt. Dat kader vormt ook de context voor leningen en garanties aan instellingen die, in de beleidsvisie van het gemeentebestuur, **bijdragen aan de publieke taak**.

Een van de kenmerken van de Wet Fido is *transparantie*. Daarom zijn gemeenten verplicht in een raadsbesluit de hoofdlijnen van het treasurybeleid vast te stellen en stelt het college nadere regels vast, waarover de raad dan weer wordt geïnformeerd.

Naast de transparantie van het formele kader, waarbinnen de gemeente haar leningen-, uitzettingen- en garantiebeleid vormgeeft, dienen in de treasuryparagraaf van de begroting en de jaarrekening, de risico's die voortvloeien uit dit beleid te worden geïnventariseerd en toegelicht. Die risico's hebben alles te maken met de solvabiliteit van de lenende instelling.

3. *Het begrip gemeentegarantie*

Gemeentegarantie is een zekerheid voor de geldgever dat de in de overeenkomst van geldlening aangegane verplichtingen zullen worden nagekomen. Indien de geldnemer niet aan de verplichtingen op grond van de overeenkomst kan voldoen, zal de garantieverlener - in dit geval de gemeente - deze verplichtingen van de geldnemer overnemen.

De gemeente houdt dan een vordering op de geldnemer. Het risico voor de geldgever is zodoende dus nihil.

De door de particuliere instelling aangegane geldlening is in de meeste gevallen bedoeld voor de aankoop of verbouwing van onroerend goed, maar kan ook zijn bedoeld voor andere doelstellingen, zoals de verbetering van de liquiditeitspositie.

Garantiestelling door een gemeente wordt beschouwd als een vorm van publiek-private samenwerking (PPS). Door middel van een gemeentegarantie kan de gemeente medewerking verlenen aan de realisering van particuliere initiatieven, die de gemeente in het belang of mede in het belang acht van de plaatselijke bevolking, zonder hiervoor financiële middelen beschikbaar te stellen.

Het vorenstaande houdt echter geenszins in dat hieruit voor de gemeente op termijn geen financiële consequenties zouden kunnen voortvloeien.

4. *De met de garantieverlening samenhangende risico's*

Deze risico's hebben alles te maken met de solvabiliteit van de lenende instelling. De solvabiliteit is het vermogen om schulden terug te kunnen betalen. Het solvabiliteitsrisico is de kans dat het vermogen om schulden terug te kunnen betalen wordt aangetast. In het ongunstigste geval verdwijnt het vermogen om terug te kunnen betalen zelfs geheel.

Meer recente publicaties in de media hebben -helaas - weer eens duidelijk gemaakt dat gemeenten onaangenaam kunnen worden verrast door optredende garantierisico's, die ingrijpende negatieve gevolgen kunnen hebben voor de huishouding van de gemeente.

Met betrekking tot het risico wat de gemeente loopt als *achtervang* van het WSW (Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw) wordt hier opgemerkt dat dit niet meetbaar is, omdat dit ook samenhangt met exogene factoren. Hierover onder punt 5 meer.

5. *Ontwikkelingen verschillende sectoren (waarborgfondsen en hoe die werken)*

De volgende professionele waarborgfondsen zijn te onderscheiden.

- Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw
- Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen
- Waarborgfonds voor de Zorgsector
- Stichting Waarborgfonds Kinderopvang
- Stichting Waarborgfonds voor de Sport
- Provinciale cultuurfondsen voor monumenten

Hieronder zullen in het kort de hierboven vermelde waarborgfondsen nader worden toegelicht, mede ten aanzien van hun doelstelling.

Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) heeft een maatschappelijke taak: het bevordert namelijk de toegang tot de kapitaalmarkt voor deelnemende woningbouwcorporaties. Door de zekerheidsstructuur die het WSW biedt, kunnen corporaties tegen een relatief lage rente geld lenen, voor de financiering van een uitgebreid scala aan onroerend goed.

Het WSW is de (private) instelling die borg staat voor leningen die woningbouwcorporaties aan willen trekken.

Bij een positieve beoordeling van een corporatie zal het WSW leningen van de corporatie borgen.

Om hiervoor als corporatie in aanmerking te komen, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan (onder meer financiële soliditeit, afgifte van disagio en een obligoverplichting ten behoeve van het risicovermogen van het WSW).

In geval van financiële problemen van de corporatie zal allereerst het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting zijn saneringsfunctie uitvoeren.

Wanneer de corporatie dan nog steeds niet kan voldoen aan haar betalingsverplichtingen, staat het WSW borg voor deze verplichtingen van de corporatie.

Indien het garantievolume van het WSW als gevolg hiervan onder een minimumgrens zou zakken, dan fungeren Rijk en gemeenten als *achtervangers* en verstrekken zij, in een bepaalde verhouding, renteloze leningen aan het WSW tot deze minimumgrens van het geborgd vermogen van het WSW weer is bereikt.

Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen

De Nationale Hypotheek Garantie (NHG) wordt verstrekt door de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen is op 11 november 1993 opgericht door het Ministerie van Vrom en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Achtergrond hiervan was de wens van het Rijk en de gemeenten om te komen tot verzelfstandiging van het instrument gemeentegarantie met rijksdeelneming. Per 1 januari 1995 was deze verzelfstandiging een feit met de introductie van de Nationale Hypotheek Garantie.

De stichting heeft als doel het bevorderen van het eigenwoningbezit en is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de NHG. Jaarlijks stelt zij regels op voor het verstrekken van NHG. Deze 'voorwaarden en normen' moeten worden goedgekeurd door de Minister van VROM en de VNG. De uitvoering van de NHG vindt plaats bij de geldverstrekkers. Controle op dossiers vindt plaats op het moment dat een schadeclaim wordt ingediend. Er is dus sprake van een systeem met repressief toezicht.

De stichting WEW ondersteunt de geldverstrekkers bij de uitvoering van de NHG en beheert het fondsvermogen in verband met het risico van de NHG.

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen is een private instelling met *achtervangovereenkomsten* met Rijk en gemeenten. Dit betekent dat de stichting te allen tijde aan haar verplichtingen kan voldoen. Als gevolg hiervan beschouwt De Nederlandse Bank de Nationale Hypotheek Garantie als een overheidsgarantie.

Hieruit vloeit voort dat leningen met Nationale Hypotheekgarantie voor de geldverstrekker solvabiliteitsvrij zijn. Dit voordeel voor de geldverstrekkers wordt aan de consumenten 'teruggegeven' door de lagere hypotheekrente op een hypotheek met NHG. Per 31 december 2005 heeft de stichting circa € 76 miljard aan leningen gewaarborgd en bedraagt het fondsvermogen circa € 370 miljoen.

Waarborgfonds voor de Zorgsector

Het waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ) is een onafhankelijk instituut dat zorginstellingen de mogelijkheid biedt voordelige leningen af te sluiten. Het WfZ doet dit door geldgevers de betaling van rente en aflossing te garanderen. De zorginstelling die een lening onder WfZ-garantie aantrekt ontvangt daardoor een aanzienlijk rentevoordeel. Het rentevoordeel dat zorginstellingen met een garantiestelling van het WfZ behalen, mogen zij houden.

Deelname aan het Waarborgfonds voor de Zorgsector is vrijwillig en staat in principe open voor alle zorginstellingen die voldoen aan de volgende cumulatieve eisen:

- . de instelling behoort tot een categorie die genoemd is in artikel 5.2 van het Uitvoeringsbesluit WTZi;
- . de instelling is toegelaten op grond van artikel 5, eerste of derde lid, van de WTZi.

In de praktijk gaat het vooral om ziekenhuizen, verpleeghuizen, psychiatrische ziekenhuizen, instellingen voor gehandicaptenzorg en verzorgingshuizen. Ook meervoudige rechtspersonen (groeps- en holdingstructuren) kunnen deelnemen aan het WfZ.

Wil een instelling voor een WfZ-borging in aanmerking komen, dan is deelname aan het WfZ verplicht. Daarvoor moet een instelling aan bepaalde voorwaarden van kredietwaardigheid voldoen.

De risico's van borging door het WfZ worden beperkt door een gedegen zekerheidsstructuur, die bestaat uit vier lagen. Daarmee sluit het WfZ elk risico voor geldgevers uit.

1.

De eerste zekerheidslaag vormt de toelating van de instelling als deelnemer.

2.

Een tweede zekerheidslaag vormt het eigen vermogen van het WfZ.

3.

De derde zekerheidslaag is dat WfZ-deelnemers via het obligo mederisicodragend zijn.

4.

Als laatste zekerheidslaag fungeert de overheid. Deze kan, wanneer nodig, als achtervang optreden. Mochten de drie zekerheidslagen toch onvoldoende blijken, dan springt het **Rijk** bij in de vorm van renteloze leningen. Deze financiële steun is zo omvangrijk en langdurig als nodig is om het WfZ aan zijn verplichtingen tegenover geldgevers te laten voldoen.

Stichting Waarborgfonds Kinderopvang

Het waarborgfonds Kinderopvang is in 1996 opgericht, op initiatief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de voormalige werkgeversorganisatie VOG.

Voor ondernemers was het moeilijk om financieringen aan te trekken omdat banken het risicoprofiel van de kinderopvangbranche hoog taxeerden. En dat terwijl de branche, door een veranderende opstelling van de overheid, in toenemende mate een beroep moest doen op de kredietverlenende instellingen. Dit was de aanleiding voor de oprichting van het Waarborgfonds.

Per 1 mei 1998 ging de dienstverlening van het Waarborgfonds van start.

Het Waarborgfonds verleent borgstellingen aan kredietverschaffers ten behoeve van ondernemers die willen investeren of uitbreiden in de kinderopvang.

In 1999 gaf het Ministerie van Volkshuisvesting, Welzijn en Sport het Waarborgfonds een taak naast het afgeven van borgstellingen. Deze tweede taak omvat de instandhouding en capaciteitsuitbreiding van de kinderopvang.

De benodigde gelden voor het verwezenlijken van de doelstelling van het Waarborgfonds worden verkregen in de vorm van een garantiekapitaal, van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het zogenaamde Waarborgdepot, vermeerderd met de toekomstige rentebaten, opbrengsten uit beleggingen en alle andere subsidies, donaties, uitkeringen en baten, voor zover deze niet worden aangewend ter dekking van de exploitatiekosten van de stichting.

Stichting Waarborgfonds voor de Sport

De Stichting Waarborgfonds voor de Sport (SWS) is voortgekomen uit De Lotto.

De SWS stelt zich ten doel om de bouw, aanleg, renovatie of aankoop door sportorganisaties te bevorderen van kwalitatief goede sportaccommodaties, die, ook op langere termijn, kostendekkend zijn te exploiteren.

Dit mondt uit in een strategische doelstelling die zich richt op het ook op lange termijn (blijven) verstrekken van borgstellingen voor het voldoen van rente en aflossing in verband met leningen die sportorganisaties bij kredietverlenende instellingen afsluiten ten behoeve van de bouw, aanleg, renovatie of aankoop van sportaccommodaties.

Hiertoe wordt een aantal operationele doelstellingen nagestreefd, zoals:

- het begeleiden en adviseren van sportorganisaties die een beroep op de SWS hebben gedaan;
- het beoordelen van de financiële haalbaarheid van ingediende borgstellingsaanvragen (waarbij het uitgangspunt in acht wordt genomen dat onnodige risico's moeten worden vermeden);
- het volgen en zo nodig bijstellen van exploitaties van geborgde sportorganisaties;
- het terugwinnen van borgstellingskapitaal bij sportorganisaties ten behoeve waarvan rente en aflossing is betaald;
- het ervoor zorgen dat een optimaal rendement wordt behaald op het borgstellingskapitaal

Dit alles moet ertoe leiden dat kredietverlenende instellingen en sportorganisaties en overheden vertrouwen (blijven) stellen in de werkwijze van de SWS.

De Stichting Waarborgfonds Sport verleent borgstellingen ten behoeve van de financiering van de bouw, aanleg, renovatie of aankoop van sportaccommodaties. Dit geeft kredietverleners zekerheid dat rente en aflossing worden voldaan. Die zekerheid leidt ertoe dat de te borgen sportorganisaties een relatief lage rente in rekening wordt gebracht.

De borgstelling wordt afgegeven aan de bank, de verzekeringsmaatschappij, leasemaatschappij of gemeente die de lening ter realisering of aankoop van een sportaccommodatie gaat verstrekken.

Hierdoor krijgt de kredietverlener zekerheid dat over deze lening rente wordt betaald en aflossingen plaatsvinden. Indien de sportorganisatie daartoe niet in staat is, neemt de SWS rente en aflossing voor haar rekening. Daarmee is de borgstelling enigszins te vergelijken met een gemeentegarantie.

In beginsel ook een gemeentegarantie

Aan het verlenen van een borgstelling wordt door de SWS de voorwaarde verbonden dat in beginsel ook een gemeentegarantie wordt verstrekt. En wel voor 50% van het te lenen bedrag. De SWS ziet af van deze voorwaarde indien de gemeente op een andere wijze een substantiële bijdrage levert aan de te realiseren of aan te kopen accommodatie, bijvoorbeeld door het verlenen van een aanzienlijke investerings- of exploitatiesubsidie.

Provinciale cultuurfondsen voor monumenten

Begin 2000 heeft het Nationaal Restauratiefonds samen met het Prins Bernhard Cultuurfonds het initiatief ontplooid voor de oprichting van Provinciale Cultuurfondsen voor monumenten. Dat heeft vanaf 2003 uiteindelijk geleid tot de oprichting van negen provinciale Cultuurfondsen voor Monumenten. De regeling kende in een aantal provincies een wat aarzelende start. Dit kwam deels vanwege de onbekendheid met het bestaan ervan, deels vanwege de vereiste gemeentegarantie (borgstelling) bij toekenningen. Nu de bekendheid met de regeling op gang is gekomen en sinds 2006 ter zake ook *de gemeentegarantie is komen te vervallen*, neemt het aantal aanvragen en toekenningen langzaam maar zeker toe. Met name ook in de provincie Noord-Holland.

Doel van de provinciale Cultuurfondsen is het verruimen van de financiële mogelijkheden voor provinciale en gemeentelijke monumenten en panden in beschermde stad- en dorpsgezichten. De aantrekkelijke, laagrentende leningen die verstrekt worden, kunnen voor een eigenaar *nét* het verschil maken tussen een verantwoorde restauratie of verder verval van het pand.

Voor meer informatie over de Cultuurfondsen:

www.cultuurfondsenvoormonumenten.nl of

www.restauratiefonds.nl

6. *Beleid verlenen gemeentegarantie*

De Wet financiering decentrale overheden 2001 (Wet Fido) schrijft gemeenten voor zo weinig mogelijk risico's te nemen met onder meer leningen en garantiestellingen. **Beide zijn zelfs verboden als er niet-publieke taken in het geding zijn**. De regels zijn sinds 2001 niet zozeer strenger als wel beter omschreven.

Het beleid ter zake van garantiestelling door onze gemeente zal erop gericht zijn garantieverlening over te laten aan de professionele waarborgfondsen, waarbij de lopende garanties in de zorgsector zoveel als mogelijk is zullen worden afgebouwd. **Jaarlijks** zal een **herbeoordeling op de verstrekte garanties** worden uitgevoerd.

Nimmer zullen in voorkomende gevallen verkregen rechten door de gemeente worden ingeleverd, zonder daar iets voor terug te krijgen.

Niet zal worden ingegaan op een verzoek om gemeentegarantie als de financiële verantwoordelijkheid in handen van een andere bestuurslaag is, (bijvoorbeeld provincie of waterschap).

- * Garantiestelling zal door onze gemeente worden overgelaten aan de **professionele waarborgfondsen**. Dus geen gemeentegarantie als er een waarborgfonds is.
- * Jaarlijks zal een **herbeoordeling** op reeds verstrekte garanties worden uitgevoerd, om lopende garanties in de zorgsector zoveel als mogelijk is af te bouwen.
- * Nimmer zullen **verkregen rechten** worden ingeleverd, zonder daar iets voor terug te krijgen.
- * Niet zal worden ingegaan op een verzoek tot gemeentegarantie als de financiële verantwoordelijkheid in handen van een **andere bestuurslaag** is.

7. *Risico's zoveel mogelijk beperken (gemeente in principe geen garanties verstrekken en afbouwen)*

Wat kan een gemeente doen om de risico's zoveel mogelijk te beperken?.

Ten eerste: geen gemeentegaranties afgeven als er ter zake een **waarborgfonds** is.

Ten tweede: **in beginsel geen nieuwe gemeentegaranties afgeven**. En ten derde: zo snel mogelijk daar waar mogelijk de **lopende garanties beëindigen**. Bij dit laatste moet echter worden geconstateerd, dat een gemeente de medewerking van de partij waaraan de gemeentegarantie is verleend nodig heeft om deze garantie te beëindigen. Immers, de gemeente kan zelf niet eenzijdig haar verplichtingen opzeggen. Men kan bijvoorbeeld niet gedwongen worden de garantieleningen over te sluiten en men zal dat zelden uit eigen initiatief doen.

Bij PPS-constructies in het algemeen -dus ook bij garantieverlening - zal de gemeente er zorg voor moeten dragen, dat het financiële risico voor de gemeente zoveel mogelijk tot een minimum wordt beperkt.

Het instrumentarium hiervoor bestaat uit *bestuurlijke en/of financiële controle* op de instelling waarvoor de gemeente garant staat.

Bij garantieverlening dient met name de financiële controle voldoende te zijn gewaarborgd.

8. *Beoordeling van een aanvraag voor gemeentegarantie*

In principe wordt geen gemeentegarantie verstrekt.

Als, in een door het college van burgemeester en wethouders of de raad aangegeven uitzonderlijk geval, door de gemeenteraad gemeentegarantie zal worden verstrekt, gelden voor de beoordeling vooraf daarvan de volgende richtlijnen.

De aanvraag dient inzicht te geven in de gewenste looptijd en wijze van aflossing van de geldlening, alsmede noodzakelijkheid/wenselijkheid en collectief belang van de investering.

De beoordeling van de aanvraag van een gemeentegarantie vindt plaats op de afdeling waaronder de vereniging of instelling ressorteert.

Toetsing van de beoordeling vindt plaats door de afdeling financiën.

Achtereenvolgens wordt gekeken naar:

- a. de aard van de vereniging of instelling;
- b. is ter zake een waarborgfonds - **zo ja dan daarnaar doorverwijzen** - ;

Geen waarborgfonds:

- c. de aard en het belang van de voorziening voor de burgers;
- d. de financiële haalbaarheid;
- e. de financiële positie van de vereniging of instelling;

Sub a: *de aard van de vereniging of instelling*

In dit kader worden onderscheiden instellingen die deels of geheel financieel-afhankelijk zijn van:

- 1. de gemeente Wormerland;
- 2. andere publiekrechtelijke organen;
- 3. niet publiekrechtelijke instanties.

Als laatste categorie wordt onderscheiden:

- 4. commerciële instellingen.

In beginsel komen slechts door de gemeente Wormerland in hun exploitatie gesubsidieerde instellingen in aanmerking voor gemeentegarantie of een gemeentelijke geldlening (zie onder 1).

Immers de gemeente maakt bij de beoordeling van de subsidieaanvraag reeds een afweging of de activiteiten van de instelling in het belang zijn van de plaatselijke bevolking. Tevens wordt daarbij overwogen of gemeentelijke participatie gewenst is.

Daarnaast heeft de gemeente op grond van de subsidieverordening en/of de subsidiebeschikking mogelijkheden om de financiële positie van dergelijke instellingen te toetsen (en eventueel maatregelen te treffen).

Bovendien kan een niet-gemeentelijke geldlening, als gevolg van een hoog rentepercentage dermate drukkend op de exploitatie van de betreffende instelling werken, dat daardoor een verhoging van de exploitatiesubsidie noodzakelijk zou zijn. Dit zou mede een reden kunnen zijn om een gemeentelijke geldlening of gemeentegarantie te verstrekken.

Instellingen vermeld onder 2 hebben de mogelijkheid om bij de subsidiërende c.q. toezichthoudende instelling een garantie te vragen.

Bejaarden- en verzorgingstehuizen bijvoorbeeld vallen onder het (financiële) toezicht van de provincie.

Woningbouwcorporaties worden in voorkomende gevallen verwezen naar het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).

Met de onder 3 vermelde instellingen wordt bedoeld op bijvoorbeeld ziekenhuizen, verpleegtehuizen en gezondheidscentra. Dergelijke instellingen zijn financieel afhankelijk van de zorgverzekeraars. In voorkomende gevallen kan worden verwezen naar het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ).

Instellingen vermeld onder 4 hebben de mogelijkheid om de extra kosten die de geldgever in rekening brengt te verdisconteren in de tarieven (de gebruiker betaalt).

Sub b: *(spreekt voor zich)*

Sub c: de aard en het belang van de voorziening voor de burgers

Hierbij wordt beoordeeld of:

- . de voorziening van essentieel belang is voor het kunnen (blijven) uitoefenen van de activiteit(en) *en*
- . de activiteit(en) onder gemeentezorg valt/vallen *en*
- . de activiteit(en) van dermate belang moet(en) worden geacht voor de plaatselijke bevolking of grote groepen daarvan, zodat de gemeente deze activiteit(en) zelf ter hand zou nemen, indien er geen particulier initiatief zou zijn geweest.

Sub d en e : de financiën

Gekeken wordt naar de financiële positie en daarmee naar de financiële haalbaarheid, in verband met de financiële gevolgen door de investering waarvoor gemeentegarantie wordt aangevraagd, of een gemeentelijke geldlening wordt verstrekt.

9. Voorwaarden gemeentegarantie

*De Wet financiering decentrale overheden 2001 (Wet Fido) schrijft gemeenten voor zo weinig mogelijk risico's te nemen met onder meer leningen en garantiestellingen. **Beide zijn zelfs verboden als er niet-publieke taken in het geding zijn.** (Zie hierboven onder punt 6: *Beleid verlenen gemeentegarantie*).*

Ter beperking van het risico voor de gemeente zijn aan een te verlenen gemeentegarantie voorwaarden verbonden. Buiten deze voorwaarden kan geen gemeentegarantie worden afgegeven.

Deze voorwaarden zijn zowel gericht op de relatie geldgever-gemeente als op de relatie geldnemer-gemeente.

De bepalingen ten behoeve van de geldnemer zijn erop gericht de gemeente zoveel als nodig is van informatie te voorzien, zodat eventuele financiële problemen in een vroeg stadium kunnen worden gesignaleerd en hierop tijdig actie kan worden ondernomen. Bijvoorbeeld door het aanwijzen van een gemeentelijke vertegenwoordiger in het bestuur.

De bepalingen ten behoeve van de geldgever zijn bedoeld om zo spoedig mogelijk op de hoogte te worden gebracht als de geldnemer niet zou kunnen voldoen aan de verplichtingen die deze krachtens de overeenkomst van geldlening geacht wordt na te komen (informatieplicht).

9.1 Bepalingen

1. De leningsgelden mogen uitsluitend worden aangewend voor het gestelde doel.
2. De geldnemer verleent de gemeente Wormerland het recht om onmiddellijk het gehele gebouw te naasten (= gebruik van het recht om eigenaar te worden tegen een bepaalde vergoeding) in die zin, dat alle onroerende- en roerende zaken van de vereniging/instelling, voorzover behorende tot het gebouw, overgaan in handen van de gemeente tegen de boekwaarde op het tijdstip van de naasting, indien en zodra:
 - de gemeente Wormerland tot betalingen uit hoofde van en in verband met de onderhavige garantie is overgegaan en terugbetaling niet binnen twee maanden na eerste, per aangetekend schrijven, aan de vereniging/instelling uit te brengen vordering heeft plaatsgehad;
 - de vereniging/instelling naar het oordeel van burgemeester en wethouders in gebreke blijft aangaande de voorwaarden.
3. De geldnemer zal geen kapitaalsverplichtingen groter dan één tiende van de gegarandeerde som op zich nemen, tenzij met schriftelijke toestemming van burgemeester en wethouders.

4. Besluiten van de geldnemer tot wijziging van de statuten, ontbinding van de rechtspersoon, het voeren van rechtsgedingen, het aangaan van dadingen of het onderwerpen van geschillen aan scheidslieden, mogen niet genomen worden dan met schriftelijke goedkeuring van burgemeester en wethouders.
5. De geldgever zal aan de geldnemer geen uitstel van betaling verlenen dan met hieromtrent van burgemeester en wethouders verkregen schriftelijke toestemming. Indien de geldgever uitstel of gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van het voldoen van één of meer aflossingstermijn geeft, worden de betreffende aflossingen niettemin geacht te zijn voldaan.
6. De geldgever is verplicht op verzoek van burgemeester en wethouders binnen veertien dagen aan hen mededeling te doen van het bedrag van het actuele schuldrestant op enig moment.
7. Indien de betaling door de geldnemer van rente en aflossing stagneert, is de geldgever gehouden dit terstond aan burgemeester en wethouders te berichten. In dit geval gelden de volgende bepalingen:
 - a. de geldnemer verplicht zich om desgevraagd aan de door burgemeester en wethouders aan te wijzen personen inzage te geven van alle boeken en bescheiden en volledige medewerking te verlenen aan maatregelen, welke burgemeester en wethouders voor een goede controle op het financieel beheer en een goede administratie nodig zullen oordelen;
 - b. indien burgemeester en wethouders dit gewenst achten, zal een door hen aan te wijzen ambtenaar of derde worden toegelaten in de vergaderingen van de geldnemer, waarin onderwerpen betreffende het financieel beleid zullen worden behandeld. Deze deskundige zal het recht hebben aan de beraadslagingen deel te nemen.
8. De geldnemer zal er voor zorg dragen het gebouw en de daarbij behorende installaties en inventaris te verzekeren en verzekerd te houden tegen brandschade, alsmede stormschade (gebouw). Een afschrift van de polis dient bij de gemeente te berusten.
9. De geldnemer zal er voor zorg dragen, dat de bestemming van het gebouw niet wordt gewijzigd, zonder schriftelijke toestemming van burgemeester en wethouders.
10. De geldnemer verplicht zich geen met de opbrengst van de leningen gefinancierde goederen te vervreemden of bezwaren dan met toestemming van burgemeester en wethouders.
11. De geldnemer zal er zorg voor dragen, dat elk jaar vóór 1 april - tenzij hierover andere afspraken bestaan - ter kennisname aan burgemeester en wethouders worden toegezonden, vastgesteld door het hoogste daartoe bevoegde orgaan van de rechtspersoon:
 - a. de jaarrekening en het jaarverslag van het voorafgaande jaar;
 - b. de exploitatiebegroting voor het eerstvolgende jaar;
 - c. de meerjarenbegroting voor de drie jaren, direct volgend op het jaar van de exploitatiebegroting.
12. Indien burgemeester en wethouders weigeren een ingevolge vorenstaande bepalingen vereiste goedkeuring te verlenen, heeft de geldnemer het recht - binnen dertig dagen na de dag waarop aan deze van de weigering door of vanwege burgemeester en wethouders is kennis gegeven - beroep in te stellen bij de raad van de gemeente Wormerland, wiens beslissing voor de gemeente en de geldnemer bindend is.

10. De gemeentelijke geldlening als alternatief voor de gemeentegarantie

- a. mogelijkheden beperking risico's geldgever;
- b. gemeentelijke geldlening;
- c. particulieren.

*De Wet financiering decentrale overheden 2001 (Wet Fido) schrijft gemeenten voor zo weinig mogelijk risico's te nemen met onder meer leningen en garantiestellingen.
(Zie hierboven onder punt 6: Beleid verlenen gemeentegarantie).*

a. Mogelijkheden beperking risico's geldgever:

Zoals hierboven reeds is aangegeven is gemeentegarantie een zekerheid voor de geldgever. Indien gemeentegarantie niet kan worden toegepast, omdat bijvoorbeeld de voorwaarden door de geldgever niet worden geaccepteerd, heeft de geldgever ook andere mogelijkheden om het financiële risico tot een minimum te beperken:

- in de overeenkomst van geldlening kan worden bepaald, dat de geldgever het recht van *eerste hypotheek* verkrijgt, zodat de geldgever zijn vordering, bij niet nakoming van de verplichtingen, kan verhalen uit de opbrengst wegens verkoop;
- het bedrag van de lening kan worden gerelateerd aan de marktwaarde van het pand, hetgeen dient te blijken uit een actueel taxatierapport dan wel een WOZ-beschikking;
- bij het bepalen van het rentepercentage heeft de geldgever de mogelijkheid een opslag te hanteren, ten behoeve van het risico (hiervan kan een risicofonds worden gevormd);
- een combinatie van voorgaande mogelijkheden.

Voormelde risicobeperkende maatregelen hebben echter wel een beperkende werking op de hoogte van het maximaal te lenen bedrag, of leveren een hoger termijnbedrag op. Dit kan consequenties hebben voor de haalbaarheid van de te financieren activiteit.

b. Gemeentelijke geldlening:

Een ander alternatief voor gemeentegarantie is het verstrekken van een *gemeentelijke geldlening*. In de overeenkomst van geldlening kan de gemeente die bepalingen opnemen die deze van belang acht voor het beperken van het financiële risico. De zekerheden zoals die bij de hierboven vermelde aanvullende mogelijkheden voor de geldgever zijn opgenomen, dienen ook bij een gemeentelijke geldlening te worden toegepast. Daarnaast wordt in de overeenkomst een bepaling opgenomen op grond waarvan het schuldrestant terstond opeisbaar wordt bij het niet nakomen van de verplichtingen door de geldnemer.

Een gemeentelijke geldlening houdt wel in dat de gemeente optreedt als bankinstelling, wat niet tot de kerntaken van de lokale overheid behoort.

c. Particulieren:

Het beleid is niet van toepassing op particuliere aanvragers.

(Zie daarentegen onder punt **5 Ontwikkelingen verschillende sectoren** - kopje: 'Provinciale cultuurfondsen voor monumenten').

Voorkeur voor gemeentelijke geldlening

Zoals reeds aangegeven behoort het verstrekken van leningen *niet tot de kerntaken* van de lokale overheid. De praktijk leert echter dat bankinstellingen bij het uitbrengen van een offerte voor een geldlening aan verenigingen/instellingen de voorwaarde opneemt, dat de gemeente garant dient te staan voor de betaling van rente en aflossing. Bovendien wordt veelal een rentepercentage geoffreerd dat hoger is dan het percentage wat de gemeente zou kunnen bieden. Acceptatie van deze voorwaarde door de gemeente zou inhouden dat de gemeente garant zou staan voor een hoger financieel risico.

Het beleid ter zake van de gemeente Wormerland is dat garantiestelling door onze gemeente zal worden overgelaten aan de professionele waarborgfondsen. Dus geen gemeentegarantie als er een waarborgfonds is. Een gemeentelijke geldlening als alternatief is hierbij dan ook niet aan de orde.

11. Herfinanciering

Het kan voorkomen dat een instelling het verzoek tot de gemeente richt een vroegere gemeentegarantie in het kader van herfinanciering opnieuw af te geven.

Alleen in het geval dat de risico's voor de gemeente niet worden vergroot ten gevolge van de herfinanciering, kan een dergelijk verzoek in voorkomend geval voor honorering in aanmerking komen. In alle andere zich voordoende gevallen dient te worden vastgehouden aan de in deze nota beschreven criteria.

Voor de omzetting van eerder verstrekte geldleningen gelden in eerste instantie de leningsvoorwaarden van de 'oude' leningen. Vervolgens dient bij een dergelijk verzoek dezelfde afweging plaats te vinden als beschreven voor het opnieuw afgeven van een gemeentegarantie.

12. Slot

Als laatste wordt nog opgemerkt, dat het toekennen of afwijzen van een verzoek om gemeentegarantie of een gemeentelijke geldlening een beschikking is in de zin van de Algemene wet bestuursrecht.

Dit betekent dat, indien de raad akkoord gaat met het in deze nota vastgestelde beleid, hiervan slechts kan worden afgeweken, indien zwaarwegende redenen dit rechtvaardigen.

Wormer, december 2006.
Afdeling financiën.

(hm)

